

Nieuwsbericht 18 november 2009
Niels Brevé, Gerard de Laak

Rijkswaterstaat, VisAdvies, Sportvisserij Nederland

Brasem migratie op de Maas

In het nieuwsbericht van juni 2009 werd al geschreven dat brasems niet stilzitten. Bepaalde brasems zwemmen actief de rivier de Maas op en af. Altijd benieuwd naar het gras van de buren, en altijd nieuwsgierig naar wat er achter de horizon ligt van de stromende rivier de Maas!

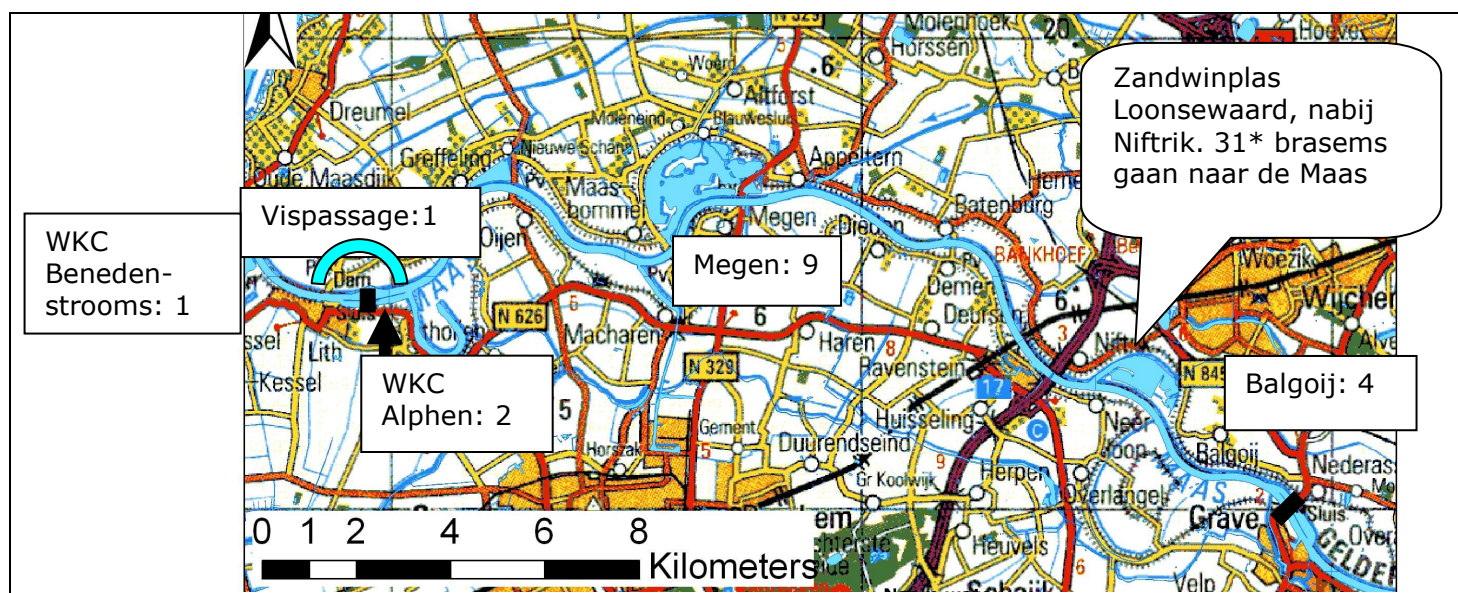
Met onze nieuwe gegevens moeten wij dat bericht toch enigszins nuanceren. Het blijkt dat van onze gemerkte vissen er de afgelopen twee maanden, een groot aantal vrij behoudend zijn in hun migratiegedrag. Drie vissen slechts vertonen fanatieke zwembewegingen. Ongeveer tweederde van de vissen is direct na hun uitzetting op de Loonsewaard de rivier de Maas opgezwommen en bevindt zich daar netjes tussen het stuwpand van Balgoij en Megen. Van twintig vissen is onbekend wat er mee gebeurt is, zij werden niet geregistreerd.

Niet gezegd dat onze brasems de drang niet zouden voelen zich verder te verplaatsen op de rivier. Mogelijk lukt hun dit even niet, of hoeven ze nu niet zo nodig, maar later toch wel tijdens het paaiseizoen... Volgend voorjaar zal blijken of dit het geval is. De transponders hebben een levensduur van meerdere jaren en het onderzoek loopt minimaal 1 seizoen dus tot 15 juli 2010.

Overzicht van gegevens

Hieronder vindt u een samenvatting van de geregistreerde brasemmigratie op de Maas. Het gaat om de periode tussen 25 mei en 28 oktober 2009. De gegevens werden verzameld door Rijkswaterstaat, en werden verwerkt voor dit nieuwsbericht door Sportvisserij Nederland. Dit is dus nog geen officiële rapportage, maar geeft telkens, met elk nieuwsbericht, een nieuw beeld van dit lopende onderzoek.

In totaal werden 53 gemerkte vissen geopereerd en van transponders voorzien. Zij werden uitgezet achter hotel Hoogeerd in de Loonsewaard. (Het gaat om 13 brasems op 25 mei en nog eens 40 op 29 juni van dit jaar.) Onderstaande figuur geeft het overzicht van de tot nu toe geregistreerde vissen.

Figuur met overzicht van brasemsregistraties tussen 25 mei en 15 juli 2009.

* Overigens werden twee vissen niet bij de uitgang van de Loonsewaard geregistreerd, maar wel op de Maas (nrs. 4111 en 4144). Totaal geeft dit 33 geregistreerde brasems.

Locaties van het Nedap tracking systeem

De zandplas van de Loonsewaard staat in open verbinding met de rivier de Maas, en daarom werd er tussen de Maas en de Loonsewaard een extra registratie station gelegd door Rijkswaterstaat. Verder zijn er stations binnen dit stuwpand van de Maas bij Balgoij (stroomopwaarts) en Megen (stroomafwaarts). Bovendien liggen er in totaal 55 registratiestations bij de grote stuwen en waterkrachtcentrales op de rivier de Maas en de Rijn.

Verkregen registraties

Van de 53 gemerkte brasems werden er van 33 vissen één of meerdere registraties ontvangen. Dat betekent dat er van 20 vissen gegevens ontbreken. Mogelijk zwemmen zij hun rondjes op de Loonsewaard, of mogelijk zijn zij ten prooi gevallen aan predatie, vangst, of hebben zij de operatie niet overleefd. Nieuwe gegevens in de toekomst zullen hier meer duidelijkheid over kunnen geven.

Van de 33 brasems die geregistreerd werden, zwommen er 31 vissen binnen vijf dagen na de operatie de Loonsewaard uit, de rivier de Maas op. Brasem (code 4135) is al na één uur op de Maas, en na twee dagen bevinden bijna alle anderen zich ook op de Maas. Slechts één brasem zwemt pas na een maand (30 juli) de Loonse waard uit, en een andere brasem (code 4113) zwemt vier maal het zandgat uit, en zwemt daar weer in op 27 mei. Deze vis zou dus nog in het zandgat aanwezig moeten zijn.

Overigens werden twee vissen niet geregistreerd bij de uitgang van de Loonsewaard, maar wel bij een of meerdere stuwen op de Maas (code 4111 bij Megen en 4144 bij Balgoij). Het is niet duidelijk waarom hun zender niet geregistreerd werd bij het station op de Loonsewaard. Dat kan allerlei oorzaken hebben.

30 vissen werden alleen geregistreerd bij de uitgang van de Loonsewaard en binnen het stuwpand van Balgoij en Megen. Deze vissen bevinden zich dus nog steeds op dat deel van de Maas. 4 daarvan lieten zich nog even zien bij Balgoij, en 9 bij Megen.

Daarentegen vertonen drie brasems fanatieke zwembewegingen, deze zwommen stroomafwaarts door naar de waterkrachtcentrale bij Alphen, en één brasem zwom nog verder door.

FANTIEKE ZWEMBEWEGINGEN

Brasem 4120 zwemt wat heen en weer, het zandgat van de Loonsewaard in en uit, maar op donderdag 28 mei wordt de vis in Megenesignaleerd. Op 1 juni om 19:00 zwemt de vis in Alphen bij de waterkrachtcentrale. De vis is ook eenmaal gesignaleerd in de vistrap van Lith. Het is nog niet duidelijk of de vis via de WKC naar benedenstrooms is gezwommen en weer door de vispassage omhoog is gezwommen, of dat de vis gewoon te dichtbij de kabel van de vispassage is gekomen. Het zendersignaal werkt immers tot op een afstand van 15-20 meter. De vis blijft tot 23 juli bij de waterkrachtcentrale rondzwemmen. In de periode van 15 september tot 13 oktober wordt de vis in Megen gezien. Op 19 oktober verschijnt de vis in Balgoij. Tot 28 oktober wordt de vis daar ca. 30 x geregistreerd.

Brasem 4142 vertrekt op 30 juni om 2 uur 's nachts de plas uit (ruim 12 uur na de operatie). De vis komt op 1 juli in Megen aan rond de middag. Op 2 juli komt de vis bij de WKC Alphen aan. Om 16:40 is de vis daar nog, maar om 16:44 wordt de vis benedenstrooms van de WKC geregistreerd. Daarna zijn er helaas geen registraties meer van deze vis.

Brasem 4098 verlaat de plas 's middags om 16:00 uur. De dag erna wordt de vis weer gezien in Niftrik. Tot en met 30 mei blijft de vis daar in de buurt rondzwemmen. Op 2 juli arriveert de vis om 7 uur 's morgens bij Balgoij. Tot 28 oktober blijft de vis daar rondzwemmen en is inmiddels al bijna 1400 maal geregistreerd. We vermoeden dat zijn batterij nu half leeg is! (Deze grote transponders met een normale levensduur van circa 4 jaar kunnen maximaal ongeveer 2000 keer geregistreerd worden.)

STILTE

Inmiddels is het november. De bladeren zijn al lang verkleurd en de meesten gevallen. Van de brasems horen we nagenoeg niets meer, alleen 3 vissen (4098, 4120 en 4090) schijnen in een kluitje bij elkaar te liggen voor de stuw van Balgoij. Van alle andere 50 vissen is er nu al sinds 2 maanden geen bericht meer. We vermoeden dat het merendeel een rustplek ingenomen heeft om te overwinteren en zich nauwelijks verroert. Om toch te weten te komen waar ze zich dan precies ophouden hebben we voor eind december een zoekactie geplant, met boot en mobiele antennes, op de Loonsewaard. Tot zover het verslag van het lopend onderzoek naar migratie van brasem op de Maas. Houdt deze website in de gaten. Wordt vervolgd.